

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
СВІТОГЛЯДНА КУЛЬТУРА
підготовки бакалавра

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «СВІТОГЛЯДНА КУЛЬТУРА» підготовки бакалавра

Розробник: Сохацька О. А., доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

доцент Москвич О. Д.

.Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології протокол №10 від 2 лютого 2026 р.

Завідувач кафедри:

доцент Москвич О. Д.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В12 Культурологія та музеєзнавство ОПП Креативні індустрії та медіакультура Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів _150_ / _5_		Рік навчання <u> 2 </u>
		Семестр <u> 3 </u> -ий
ІНДЗ: €		Лекції <u> 10 </u> год.
		Практичні (семінарські) <u> 20 </u> год.
		Самостійна робота <u> 110 </u> год.
Мова навчання	Консультації <u> 10 </u> год.	
	Форма контролю: залік	
		українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Прізвище, ім'я та по батькові: **Сохацька Оксана Анастасіївна.**

Науковий ступінь: **кандидат педагогічних наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології** Контактна інформація: моб. тел. 050 9616205 ел. адреса: sohatskaoksana@gmail.com

Дні занять <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Світоглядна культура» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня.

Програма побудована таким чином, щоб студенти мали можливість отримати цілісне уявлення про світоглядну культуру як самосвідомість творчої особистості, що активно прагне осмислити своє буття у світі як деяку цілісну єдність.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента полягає у розробці та науковому обґрунтуванні педагогічних умов ефективного формування світоглядної культури у процесі засвоєння знань про людину і суспільство; оволодінні

студентами знаннями проблем становлення і розвитку світоглядної культури; ознайомленні студентів із світоглядною культурою як соціальним феноменом, структурою, предметом, основними принципами, теоретичними основами структурно-функціональних особливостей світоглядної культури; специфікою та умовами активізації процесу формування світоглядної культури.

Завданнями навчального курсу є на основі аналізу психолого-педагогічної та філософсько-культурологічної літератури розкрити суть і структурно-функціональні особливості світоглядної культури у віковому аспекті; виявити реальний стан сформованості світоглядної культури особистості; показати вплив філософських, культурологічних, суспільствознавчих дисциплін на формування світоглядної культури сучасної молоді; розробити методичні рекомендації щодо умов активізації процесу формування світоглядної культури особистості. У навчальній дисципліні розглядається культура як предмет вивчення, аналіз культури як системи, культура і освіта, їх світоглядні аспекти, процес самопізнання як пошук гармонії, саморозвиток особистості як соціальний феномен, проблеми розвитку суспільства та особистості в ХХІ ст.

ОК «Світоглядна культура» вивчає:

- ✓ суть і структурно-функціональні особливості світоглядної культури особистості у віковому аспекті;
- ✓ реальний стан сформованості світоглядної культури особистості;
- ✓ світогляд: сутність і життєвість, типи світоглядів, вікові етапи
- ✓ світоглядного становлення особистості;
- ✓ дидактичні аспекти формування світоглядної культури особистості;
- ✓ умови активізації процесу формування світоглядної культури особистості;
- ✓ життєві цінності та пріоритети сучасної молоді людини;
- ✓ життєвий світ особистості та детермінанти його побудови;
- ✓ психолого-педагогічні особливості формування світоглядної культури.

Програма побудована таким чином, щоб студенти мали можливість отримати цілісне уявлення про світоглядну культуру як самосвідомість творчої особистості, що активно прагне осмислити своє буття у світі як деяку цілісну єдність. Розробка світогляду особистості виявляється фактором збагачення і активізації зв'язків людини з культурою, а отже, і соціуму в цілому. Світоглядна культура, що виросла на основі культурних багатств суспільства загальнолюдських цінностей являє собою потенціал культури особистості, який покликаний забезпечити духовний і душевний комфорт особистості.

3. Soft skills.

- Критичне мислення
- Когнітивна гнучкість
- Етичне судження
- Відповідальність

- Міжкультурна взаємодія
- Смыслотворення

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усьо-го	Лек.	Прак.	Конс.	Са м. Роб.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні особливості світоглядної культури						
Тема 1. Світогляд: сутність і життєвість. Поняття світогляду. Типи світоглядів.	15	1	2	2	10	ІРС- 7 б
Тема 2. Вікові етапи світоглядного становлення особистості.	13	1		2	10	
Тема 3. Цивілізація у ХХІ столітті: зміна світоглядних основ життєустрою.	13	1	2		10	ІРС-7 б
Тема 4. Дидактичні аспекти формування світоглядної культури особистості.	15	1	2	2	10	ІРС- 7 б
Тема 5. Психолого-педагогічні особливості формування світоглядної культури.	13	1	2		10	ІРС- 7 б
Тема 6. Умови активізації процесу саморозвитку особистості.	12		2		10	ДС- 7 б
Разом за модулем 1	81	5	10	6	60	35
Змістовий модуль 2. Світоглядна культура особистості як соціальний феномен						
Тема 7. Людське життя як цілісність.	15	1	2	2	10	ДС-7 б
Тема 8. Особливості духовної ситуації життя.	13	1	2		10	ІРС-7 б
Тема 9. Життєві цінності та пріоритети сучасної молоді людини.	13	1	2		10	ДБ-7 б
Тема 10. Життєвий світ особистості та детермінанти його побудови.	15	1	2	2	10	ДС-7 б

Тема 11.Самопізнання як пошук гармонії.	як	13	1	2		10	ДС-7 б
Разом за модулем 2		69	5	10	4	50	35
Види підсумкових робіт							Бал
ІНДЗ							30
Всього годин / Балів		150	10	20	10	110	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Становлення особистості як суб’єкта життєтворчості
2. «Я-концепція» особистості
3. Розвиток відповідального ставлення особистості до свого життя
4. Самоконтроль особистості як вияв активного ставлення до життя
5. Праця як ділове спілкування
6. Людина в колі сім’ї
7. Дружба та кохання в системі життя особистості
8. Довкілля так захоплення
9. Особистість наодинці з собою
- 10.Засоби регулювання соціальної поведінки особистості
- 11.Особистість у суспільній кризі
- 12.Самопізнання як пошук гармонії
- 13.Глобальний процес оновлення життя. Людський вимір цивілізації
- 14.Трансформація українського суспільства: перехід до нової моделі розвитку
- 15.Психологічний стан людини за соціальної та особистісної культурної кризи
- 16.Картина культурного життя особистості у перехідний період українського суспільства
- 17.Суспільство та особистість у ХХІ ст.
- 18.Особливості духовної ситуації життя
- 19.Криза світогляду, криза культури
- 20.Зіткнення соціальних очікувань особистості із життєвою реальністю
- 21.Міфологія нового часу і культурно-життєва криза
- 22.Фактори становлення соціальної зрілості особистості
- 23.Поліфункціональність світогляду, культури особистості
- 24.Рівні сформованості світогляду, культури особистості
- 25.Умови формування соціально-активної життєвої позиції особистості

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента (щодо відвідування занять, наприклад).

Політика щодо академічної доброчесності.

Основними критеріями оцінювання є:

- ✓ логічність аргументації;
- ✓ доказовість;
- ✓ посилання на джерела (література);
- ✓ стилістика викладу матеріалу;
- ✓ політика академічної поведінки та етики;
- ✓ відвідування лекційних занять та опрацювання їх матеріалу;
- ✓ виконання завдань семінарських занять і завдань самостійної роботи;
- ✓ виконання контрольних-модульних завдань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

При вивченні навчальної дисципліни «Світоглядна культура» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності з програмою силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять, (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекцій, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі інших студентів, підготовку презентацій, творчих завдань).

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання творчих, науково-дослідницьких, пошукових (самостійних) завдань.

Максимальна кількість балів, що може набрати студент за змістовими модулями, становить 100 балів.

Учасник освітнього процесу має дотримуватись навчальної етики, толерантності з усіма учасниками процесу навчання, часових меж та лімітів навчального процесу.

Студент повинен відпрацювати пропущене лекційне заняття, представивши конспект теми. Пропущене практичне (семінарське) заняття відпрацьовується у формі усного опитування по темі під час якого оцінюються знання студента, володіння основними категоріями і поняттями, а також може представити інформаційно-аналітичний реферат або пошукове завдання (тези, есе, творча робота на вибір по темі).

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Навчальний процес не можна успішно здійснювати без надійного зворотного зв'язку, без контролю за його ходом і результатами.

У системі контролю знань студентів у закладах вищої освіти розрізняють поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють протягом навчальних семестрів, підсумковий- наприкінці семестрів.

Поточний контроль відіграє важливу роль у підвищенні ефективності навчального процесу. Традиційна форма проведення поточного контролю є індивідуальна співбесіда, колоквиум і контрольна робота.

Особливим видом контрольних робіт є модульні контрольні роботи, які проводяться з певної частини навчальної дисципліни (модулю) і передбачається робочою навчальною програмою дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового іспиту, заліку.

Індивідуальна робота передбачає створення умов для розкриття індивідуальних творчих здібностей студентів. В основі індивідуальної роботи лежить принцип індивідуальності. ІНДЗ – вид позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького та проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу дисципліни і завершується контролем. Індивідуальне завдання виконується студентом при консультуванні з викладачем. Допускаються варіанти використання комплексної тематики декількома студентами. Запропонована тематика ІНДЗ має практичне спрямування і носить дослідницький, творчо-пошуковий характер. ІНДЗ виконується у формі рефератів, творчих наукових проєктів, науково-дослідницьких робіт і оцінюється у 30 балів.

Методи навчання.

Значення методів навчання і виховання як його складової у навчально-виховному процесі зумовлене тим, що вони є засобами реалізації педагогічних цілей. Від методів навчання значною мірою залежить не тільки обсяг та глибина набутих студентами знань, сформованість у них професійних умінь і навичок, а й розвиток їхнього творчого мислення, інтелектуальний розвиток загалом. Підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, успішному досягненню педагогічних цілей при вивченні курсу «Світоглядна культура» сприяють такі методи навчання:

1. За джерелами отримання знань:
 - ✓ Словесні методи (лекція, бесіда, консультація, самостійна робота студента з навчальною літературою);
 - ✓ Наочні методи, що передбачають зорове сприйняття;
 - ✓ Практичні методи, що спрямовані на формування у студентів умінь і навичок застосування набутих знань на практиці (лабораторні роботи, виконання вправ).
2. За характером дидактичних завдань:
 - ✓ Методи набуття нових знань;
 - ✓ Методи перевірки та оцінювання знань;
 - ✓ Методи закріплення знань;
3. За логічними шляхами засвоєння знань:
 - ✓ Історичний метод, логічний метод, аналітичний метод, синтетичний метод, метод аналогії, метод гіпотези.
4. За суб'єктом діяльності:
 - ✓ Методи викладання, методи навчання.
5. За характером і рівнем пізнавальної діяльності студентів:
 - ✓ Пояснювально-ілюстративний, проблемний метод, метод систематичного і фрагментарного, інтенсивного (поглибленого) й екстенсивного (оглядового), аргументованого і постульованого розгляду навчального матеріалу на лекціях та семінарах.

Максимальна кількість балів,

яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття – всього – 70 балів;

індивідуальне навчально-дослідне завдання – 30 балів;

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- творчий підхід, самостійність мислення;

V. Підсумковий контроль

Із вибірових освітніх компонентів форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Питання, завдання заліку.

1. Поняття світогляду. Типи світоглядів.
2. Особливості релігійного світогляду.
3. Міфологічні уявлення про виникнення речей і людей.
4. Філософський світогляд.
5. Поняття світоглядна культура, світогляд, освіта.
6. Вікові етапи світоглядного становлення особистості.
7. Взаємозв'язок культури та освіти.
8. Людина в системі культура - освіта.
9. Феномен «самопізнання».
10. Шляхи самопізнання.
11. Саморегуляція кризових етапів.
12. Самотворення особистості.
13. Самоусвідомлення.
14. Кризовий стан суспільства. Цивілізація в ХХІ столітті. Зміна світоглядних основ життєустрою.
15. Світоглядна культура молоді і проблема субкультури.
16. Суспільна криза та міжособистісна солідарність.
17. Засоби регулювання соціальної поведінки особистості.
18. Суспільні цінності і ціннісні орієнтації особистості.
19. Системоутворюючі цінності.
20. Розвиток суспільства і зміни ціннісних пріоритетів.

21. Плюралістична система цінностей.
22. Ціннісні пріоритети і «моделі самореалізації молоді».
23. Формування асоціальних ціннісних ієрархій особистості.
24. Життєві орієнтації сучасної молоді людини.
25. Смыслжиттєві орієнтації особистості.
26. Успіх як цінність і цінності успіху.
27. Життєвий світ особистості: поняття та структура.
28. Постір життєвого світу та його типи, їх класифікація.
29. Часові координати життєвого світу особистості.
30. Становлення особистості як суб'єкта життєтворчості.
31. «Я – концепція».
32. Розвиток відповідального ставлення особистості до життя.
33. Самоконтроль особистості як вияв активного ставлення до життя.
34. Основні функції «Я – концепції».
35. Проблема самовиховання і «Я – концепція».
36. Трансформація українського суспільства: перехід до нової моделі розвитку.
37. Розвиток відповідального ставлення особистості до свого життя.
38. Криза світогляду.
39. Міфологія нового часу і життєва криза.
40. Людське життя як цілісність.
41. Творчість як принцип життя.
42. Життєвий шлях і «Образ Я».
43. Поняття життєвої стратегії особистості.
44. Моделі життєвих стратегій.
45. Особливості людського життя.
46. Формування образу «Я».
47. Формування індивідуально – особистісної картини світу.
48. Духовність як основа цілісності людського життя.
49. Система людського життя: основні форми буття.
50. Альтернативні моделі поведінки.
51. Життєве планування і таємниця особистості.
52. Життєвий світ особистості та детермінанти його побудови.
53. Життєвий світ особистості: поняття та структура.
54. Особистість за життєвої скрути.
55. Психологічний захист особистості.
56. Поняття надійності та стійкості особистості.
57. Механізм психологічного захисту.
58. Кризові стани та критичні ситуації.
59. Психологічний захист.
60. Психологічна підтримка.

Примірна тематика ІНДЗ:

1. Культура, функції культури.
2. Світовідчуття та світорозуміння.
3. Життєво-повсякденне і теоретичне світорозуміння.

4. Проблема науковості філософського світогляду.
5. Культура, світогляд і життєвий шлях людини.
6. Соціальні передумови розвитку суспільної свідомості.
7. Світоглядні знання і світоглядна свідомість.
8. Проблеми світоглядної кризи.
9. Особливості духовної ситуації життя. Пошук нових моделей життя.
10. Відображення проблеми формування світогляду, світоглядної культури у практиці сучасної освіти.
11. Трансформації особистісної картини світу.
12. Психологічний захист особистості.
13. Громадянська спрямованість особистості.
14. Девіантна поведінка: фактори ризику.
15. Специфіка процесу саморозвитку особистості.
16. Методи і прийоми активізації позиції особистості у процесі саморозвитку і культурного становлення.
17. Емоційно-оцінний, особистісний фактори культурного становлення особистості.
18. Основні методичні принципи процесу формування культури особистості.
19. Особливості людського життя.
20. Система людського життя: основні форми буття.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси.

1. Бех І. Д. Духовні цінності в розвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. 1996. С.49-57.
2. Винокурова С. П. Масова свідомість в ситуації соціальної кризи: пошук еквівалента втрачених ілюзій. *Філософ. і соц. думка*. 1993. № 1. С. 15.
3. Віталіна Сімонівна А. Соціальні та індивідуальні чинники формування світогляду людини. *Сучасний гуманітарний та мистецтвознавчий дискурс*. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-388-3-1>
4. Дика С. М., Горупа В. В., Решетняк Л. Р. Екологічний світогляд громадян - запорака попередження техногенних ситуацій : thesis. 2013. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/10216>

5. Дуцяк І. З. Світогляд сучасної української молоді. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. 2011. Вип. 101. С. 27–32.
6. Ковальчук І. А. Виховання у студентів педагогічних університетів світоглядної культури для художньо-трудової діяльності: дис ... канд. пед. наук. Вінниця, 2016. 321 с.
7. Кримський С. Б. Архетипи української культури. Феномен української культури. К., 1996. С.32.
8. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: ескіз української міфології. К., 1992. С.294.
9. Притула, О. (2025). Світогляд та політична підготовка громадянина в період соціальних змін. *Праці Національного авіаційного університету. Серія. Філософія, культурологія*, 40 (2), 142–147. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.40.19348>
10. Сохацька О. А. Громадянська спрямованість життєтворчості сучасної молоді людини: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, м. Київ, 12 квітня 2012р / КНУ імені Т. Г. Шевченка. Київ, 2012. С. 70-72.
11. Сохацька О. А. Духовність: методична розробка з курсу «Людина і суспільство» для 11 класу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції *Духовність особистості: Методологічні та методичні аспекти*. Луцьк. 2004. С.186-192.
12. Сохацька О. А. Духовно-ціннісний аспект формування світоглядної культури особистості. *Теоретико- методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді / Зб. наук. праць*. Київ, 2002. Кн.1. С. 31-35.
13. Сохацька О. А. Духовно-ціннісні виміри людського життя. *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2009. № 19. С.33-37.
14. Сохацька О. А. Особа і світ її цінностей. *Громадянська освіта як чинник розвитку демократичного суспільства: матеріали обласних педагогічних читань*. Луцьк : ВІППО, 2006. С. 3-10.
15. Сохацька О. А. Особистість як мета виховання у сучасній школі. *Педагогічна теорія та педагогічний досвід: перспективи і розвиток: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Луцьк, 1999. С.167-170.
16. Сохацька О. А. Світ цінностей як складова духовної культури особистості. *Українська державність: історія та сучасність, присвяченої 20-й річниці Всеукраїнського референдуму: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ : КНУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. С. 96-99.
17. Сохацька О. А. Світоглядна культура студентської молоді в системі особистісного орієнтованого виховання. *Педагогічний пошук*. Науково-методичний вісник. Луцьк, 2002. №4. С. 20-21.
18. Сохацька О. А. Специфіка формування світоглядної культури шкільної молоді. *Проблеми педагогічної технології*. Луцьк, 2000. №1. С. 74-81.
19. Сохацька О. А. Сутність і багатоманітність культури» з курсу «Людина і суспільство» для 11 класу: методична розробка. *Педагогічний пошук*. Луцьк : ВІППО, 2004. С. 47-49.

20. Сохацька О. А. Творчий потенціал світоглядної культури особистості. *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2012. № 15. С.55-57.
21. Сохацька О. А. Формування духовності учнівської молоді в процесі вивчення культурологічних дисциплін. *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2009. № 28. С. 33-35.
22. Українська культура: лекції / за редакцією Д. Антоновича. Київ, 1986.
23. Філософський словник. Київ, 1986. С.273.
24. Цзінвень Я. Формування світоглядної культури та його вплив на становлення особистості майбутнього педагога. *Освітньо-науковий простір*. 2024. Т. 2, № 6 (1). С. 74–81. URL: [https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.6\(1\)/2.2024.08](https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.6(1)/2.2024.08)
25. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Київ, 1992. С.230.
26. Чистякова І., Цзінвень Я. Сутнісні характеристики світоглядної культури школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 10 (114). С. 309-317.
27. Шаповал О. А. Формування світоглядної культури старшокласників у процесі засвоєння знань про людину і суспільство: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2000. 21 с.
28. Янко Ж., Фоменко Л. Людяність в контексті соціального пізнання українських освітніх реалій. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2021. № 43. С. 134–142.